

Kazenskopravno varstvo neplačevanja prispevkov

Pri neplačevanju prispevkov s strani delodajalca gre za kaznivo dejanje kršitve temeljnih pravic iz delovnega razmerja po 196. členu KZ-1, saj so delavci z delodajalcem sklenili pogodbe o zaposlitvi, s katerimi se je delodajalec zavezal, da jim bo za opravljeno delo plačal določeno plačo.

V skladu z določbo 29. člena ZDR je bistvena sestavina vsake pogodbe o zaposlitvi tudi določba o (bruto) plači. Znesek bruto plače torej sam po sebi vključuje prispevke za pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje. Prispevki, ki jih za delavce torej plačuje delodajalec, so del bruto plače delavca, s čimer gre za njihovo temeljno pravico, ki izhaja iz sklenjene pogodbe o zaposlitvi, saj gre za plačilo za opravljeno delo.

Določba 196. člena KZ-1 pa določa, da predmetno kaznivo dejanje stori, kdor zavestno ne ravna po predpisih o sklenitvi pogodbe o zaposlitvi in o prenehanju delovnega razmerja, plači in drugih prejemkih iz delovnega razmerja, delovnem času, odmoru, počitku, letnem dopustu ali odsotnosti z dela, varstvu žensk, mladine in invalidov, varstvu delavcev zaradi nosečnosti in starševstva, varstva starejših delavcev, prepovedi nadurnega ali nočnega dela ali plačilu predpisanih prispevkov in tako prikrajša delavca ali iskalca zaposlitve za pravico, ki mu pripada, ali mu jo omeji. Če ima dejanje iz 1. odstavka za posledico nezakonito prenehanje delovnega razmerja, neupravičeno neizplačilo treh zaporednih plač ali izgubo pravice, ki izvira iz neplačanih prispevkov, gre za kvalificirano, to je hujšo obliko tega kaznivega dejanja, za katero je predpisana hujša kazen.

Hujšo obliko obravnavanega kaznivega dejanja pa stori tudi, kdor pogojuje sklenitev pogodbe o zaposlitvi s tem, da delavka med zaposlitvijo ne bo zanosila ali rodila otroka ali od delavke med zaposlitvijo zahteva izjavo, da bo v takem primeru dala odpoved delovnega razmerja ali sprejela sporazumno prenehanje delovnega razmerja.

Iz navedenega torej izhaja, da je KZ-1 v obravnavani določbi torej neizplačilo plače oziroma plačilo prispevkov opredelil kot izvršitveni obliki tega kaznivega dejanja (kar je sicer novost v primerjavi z določbo 205¹. člena KZ). Pri tem je nepomembno, kdo mora nakazati posameznim prejemnikom prispevkov obvezne prispevke na račun delavca, saj gre za procesno določbo, ki ne spremeni ničesar glede dejstva, da so prispevki del delavčevega dohodka iz delovnega razmerja. Pri tem je treba izpostaviti tudi določbo 44. člena Zakona o dohodnini, ki obvezne prispevke za socialno varnost, ki jih je na podlagi posebnih predpisov za delavca dolžan plačevati delodajalec, izrecno obravnava kot dohodek delavca iz delovnega razmerja, le da je za ta del dohodka iz delovnega razmerja delavec oproščen plačila dohodnine.

Z neplačevanjem prispevkov za socialno, pokojninsko in zdravstveno zavarovanje delodajalec torej lahko stori kaznivo dejanje po 196. členu KZ-1, ker zavestno krši določbe ZDR o sklenitvi pogodbe o zaposlitvi in o prenehanju delovnega razmerja, plači in drugih prejemkih iz delovnega razmerja, delovnem času, odmoru, počitku, letnem dopustu ali odsotnosti z dela, varstvu žensk, mladine in invalidov, varstvu delavcev zaradi nosečnosti in starševstva, varstva starejših delavcev, prepovedi

nadurnega ali nočnega dela ali plačilu predpisanih prispevkov in tako prikrajša delavca ali iskalca zaposlitve za pravico, ki mu pripada, ali mu jo omeji.

V zvezi z navedenim kaznivim dejanjem je treba izpostaviti še, da ga je mogoče storiti le z naklepom, torej storilec se mora zavedati, da ravna v nasprotju z določbami ZDR in to tudi hoteti, kar pa bo med kazenskim postopkom verjetno najtežje dokazati, saj se bodo vsi delodajalci »izgovarjali«, da delavcem iz objektivnih razlogov, to je zaradi izredno slabega poslovanja podjetja, niso mogli plačati prispevkov za socialno, pokojninsko in invalidsko zavarovanje in da tega seveda niso hoteli, ampak enostavno niso imeli druge možnosti. Pregon predmetnega kaznivega dejanja zastara v 6 (oziroma 10 letih) od storitve.

V Sloveniji je bilo v letu 2006 za storitev kaznivega dejanja kršitve temeljnih pravic delavcev po 205. členu KZ obsojenih 18, v letu 2007 pa 13 oseb, enako v letu 2008, v letu 2009 pa 9 oseb.

¹ Kdor vedoma ne ravna po predpisih o sklenitvi ali prenehanju delovnega razmerja, o osebnem dohodku in nadomestilih osebnega dohodka, delovnem času, odmoru, počitku, dopustu ali odsotnosti z dela, varstvu žensk, mladine in invalidov, o prepovedi nadurnega ali nočnega dela in tako prikrajša delavca za pravico, ki mu gre, ali mu jo omeji, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do enega leta. Kdor vedoma ne ravna po predpisih o sklenitvi ali prenehanju delovnega razmerja, o osebnem dohodku in nadomestilih osebnega dohodka, delovnem času, odmoru, počitku, dopustu ali odsotnosti z dela, varstvu žensk, mladine in invalidov, o prepovedi nadurnega ali nočnega dela in tako prikrajša delavca za pravico, ki mu gre, ali mu jo omeji, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do enega leta.

Vir: Kadrovski svetovalec, julij 2011